

ÚVODNÉ SLOVO

Keď som uvažoval, ako uvediem do spoločenského obehu či „užívania“ už tretie *Prekladateľské listy* – zborník študentských štúdií z teórie a kritiky prekladu a zároveň študentské umelecké a odborné preklady z osemnásteho ročníka Prekladateľskej univerziády, zišli mi na um hneď dve veci. Najprv som si spomenul, že som už od niekoľkých študentov i neštudentov počul takéto vyjadrenie: Dnes sa už vôbec neoplatí, ba je škodlivé, čítať knihy vydané po roku 1989. Mali na mysli pôvodnú slovenskú, ale najmä prekladovú prózu. Dôvody uviedli tiež dva. Po prvé, biedna téma i slabý príbeh úplne odtrhnutý od života a po druhé, do očí bijúce ešte biednejšie jazykové a štylistické spracovanie.

Prirodzene nemožno hádzať celú v súčasnosti vydávanú literatúru do jedného vreca, ale nemôžem si pomôcť, na týchto vyjadreniach predsa len bude čosi pravdy. Lebo ak sa človek začíta do románu či poviedky a nenachádza v príbehu potešenie, nevyvoláva v ňom pozitívny čitateľský zážitok, ba práve naopak dej sa mu vidí nepravdivý, umelý, pochybný, bez literárnej hodnoty a navyše je písaný jazykom, ktorý nielenže neoblažuje čitateľovi dušu, nehladá mu ju a spisovateľovo či prekladateľovo jazykové modelovanie skutočnosti ho nenadchýna a nevyráža mu dych, ale mu prekáža pri samotnom čítaní, dráždi ho, až má pocit, akoby sa nešinul po rovnej, uhladenej ploche, ale potkýnal sa o kamenie a výmole a padal do jám, potom je jasné, že takú knihu netreba čítať.

Ako druhá mi v tejto súvislosti zišla na um opozícia reálneho a ideálneho. Uvedomil som si, že na prekonanie reálneho, skutkového stavu v oblasti prekladania nám zrejme chýba predstava ideálneho stavu, alebo ju neberieme do úvahy. Mám na mysli v našich podmienkach teoreticky rozpracovanú a spoločensky akceptovanú predstavu ideálneho stavu, ideálneho konkrétneho prekladu, ku ktorému by sme sa mali približovať. Lebo človek, ak je motivovaný ideálom, snaží sa približovať k dokonalosti, ktorá tkvie v samotnom objekte, t. j. v našom prípade v preklade, ako hotovom umeleckom diele. Ak ho zdokonaľujeme, odhaľujeme podstatu skutočnej povahy objektu nášho snaženia – prekladu. V takom prípade sa teoretik i praktik vymaňujú z objatia reálneho stavu a upínajú sa na naplnenie svojej poznávacej túžby a na túžbu po dokonalosti. A keďže tiež počúvam čoraz častejšie hlasy spochybnujúce teoretické uvažovanie o preklade, práve v opozícii reálneho a ideálneho v oblasti prekladateľstva by mohla teória nabrať druhý dych.

V tomto krátkom úvode nemám priestor, aby som obšírnejšie rozoberal svoju predstavu ideálneho, no som veľmi rád, že desať teoretických príspevkov v zborníku a desať prekladov – šesť z umeleckej a štyri z odbornej literatúry – sa do istej miery k tomuto ideálu približujú, alebo sa oň aspoň usilujú, a práve týmto smerom sa bude redakcia *Prekladateľských listov* aj naďalej uberať.

Alojz Keníž